

Про потребу створення повсякденних дитячих клубів в житловій забудові

Загреба О. В.

«НДІпроектреконструкція», Київський філіал, м. Київ

Наводяться результати дослідження по архітектурній організації дозвілля дітей; висновки і рекомендації по розглянутій проблемі і перспективи розвитку повсякденних дитячих клубів.

В багатьох дослідженнях зазначалося, що в системі обслуговування населення нашої країни відсутній такий необхідний елемент як мікрорайонний центр дозвілля. Зараз для дорослих створюються нові і нові заклади дозвілля: оздоровчі, комп'ютерні, нічні клуби тощо. Зміни в дитячому дозвіллі носять набагато менш революційний характер, проте відсутність умов для дитячого дозвілля несе за собою глибокі проблеми. Повсякденні дитячі клуби (дитячі мікрорайонні центри дозвілля) можуть не тільки у великій мірі вирішити проблеми неорганізованого дозвілля дітей, але й бути наявним доказом турботи суспільства про зменшення маси деструктивних явищ, про своє майбутнє фізичне, інтелектуальне, моральне здоров'я, творчий потенціал.

В нашій державі склалася широка мережа державних закладів позашкільного і позаурочного виховання різної відомчої приналежності, проте, всі мережи різноманітних дозвільних комплексів реально діють за територіальним принципом. Існуюча мережа і система закладів дозвілля дітей не забезпечує ні якісного рівня, ні об'єма позашкільної і позаурочної роботи, ні відповідності сучасним потребам, тому ставляться задачі створення архітектурних умов для: збільшення масовості охоплення дітей регулярними заняттями по інтересах, урізноманітнення організації розваг, розширення фізкультурно-оздоровчої роботи. Вирішенню цих задач найбільш сприятиме створення мережи повсякденних дитячих клубів за місцем мешкання, які б відпо-

відали сучасним соціальним, педагогічним, гігієнічним, естетичним, технічним, економічним та іншим вимогам.

З метою оптимізації проектування будівель закладу повсякденного дозвілля дітей, визначення контингенту і радіусу обслуговування, досягнення досконалості функціональної і архітектурно-планувальної структури визначені: загально-педагогічні принципи позашкільної роботи з дітьми за місцем мешкання; психологічні особливості дітей різного віку; особливості дозвільної діяльності дітей різного віку; режим дня дітей та бюджет вільного часу; дозвільні потреби дітей; мобільність дітей різного віку; особливості сприйняття архітектурного середовища дітьми.

Проаналізовано досвід і етапи розвитку архітектурної організації дозвілля дітей за місцем мешкання. В архітектурній науці питання організації приміщень і майданчиків для виховної роботи були добре вивчені, але розробки по деяких питаннях вже застаріли. Загалом заклади дозвілля дітей за місцем мешкання лише іноді існують автономно. Найчастіше на ці заклади впливають такі чинники:

- житловий будинок, до якого вбудовано або прибудовано-вбудовано заклад дитячого дозвілля;
- особливі вимоги оточення, наприклад, необхідність використання затиснутого дворового простору, підземного простору, природніх умов тощо;
- громадська будівля, в якій розташовано заклад дитячого дозвілля.

Загалом по проектуванню наближених до житла закладів дозвілля недостатньо спеціальних посібників і рекомендацій, вкрай необхідні проекти центрів дозвілля мікрорайонів.

Здебільшого глибоко розроблені основні санітарно-гігієнічні і екологічні вимоги до територій дитячих закладів та гігієнічні вимоги до архітектурно-планувальної організації більшості можливих приміщень масових заходів і сценічних мистецтв, художньої і технічної творчості, клубних об'єднань, занять спортом у відповідних рекомендаціях для проектування Будинків піонерів і школярів, станцій юних техніків, шкіл мистецтв, спортивних шкіл і клубів тощо. З метою профілактики інфекційних захворювань пропонується застосовувати досвід лікувальних закладів по кварцуванню приміщень.

Організації дозвілля дітей на чистому повітрі присвячено багато робіт, проте в житловій забудові створені умови лише для ігор дошкільнят. Умови для занять фізкультурою і спортом інших вікових категорій надаються недостатньо, а умови для ігор, тихого відпочинку, спілкування і гурткової діяльності школярів не витримують ні якої критики, що потребує подальших досліджень і практичних реалізацій.

Виходячи з можливостей суспільства і власного бачення щодо архітектурної організації закладів повсякденного дозвілля дітей, архітектори пропонують різні варіанти функціональної і архітектурно-планувальної структури дитячих клубів. Проте, на наш погляд, ці пропозиції мають характер рекомендацій, а остаточне рішення по функціональній структурі повинно виноситись виходячи з умов конкретної ситуації.

Питання архітектурної організації щоденного дозвілля дітей актуальне для будь-якої житлової забудови, але найбільш актуальне для районів 60...70-их років, які знаходяться в найгіршому стані і потребують оновлення. Містобудівні умови і досвід архітектурної організації дозвілля дітей за місцем мешкання нам дають різноманітні варіанти розміщення закладів (рисунок 1).

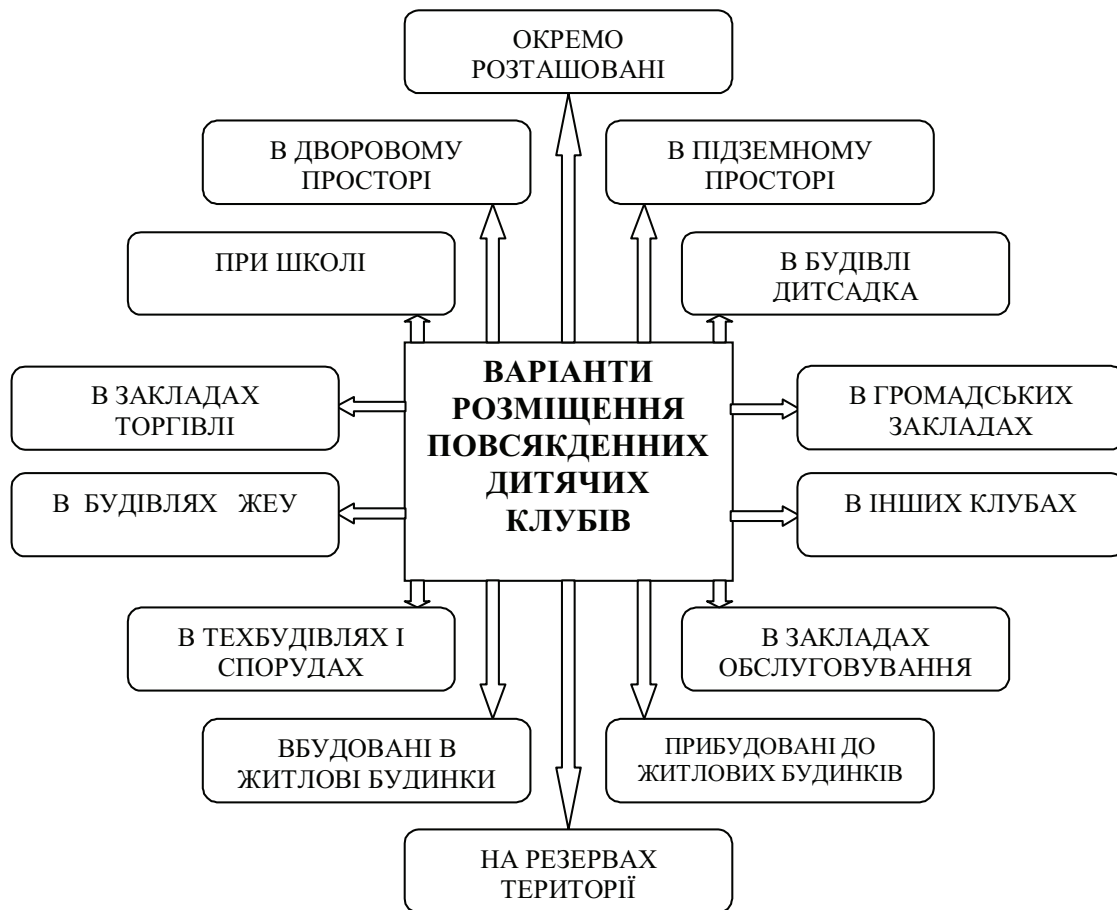

Рисунок 1 — Варіанти розміщення повсякденних дитячих клубів

Найкращим чином дозвілля дітей може бути організоване в спеціально запроектованих нових повсякденних дитячих клубах, проте нове будівництво будь-яких об'єктів в житловій забудові має свої обмеження обумовлені

самою забудовою. Крім того, є нагальна потреба в нових проектах, які б враховували сучасну ситуацію.

Повсякденні дитячі клуби в складі загальноосвітніх шкіл вже мають свою нормативну базу. Їм присвячено багато досліджень, є приклади вдалих проектів і практичних реалізацій. Хоча багато спеціалістів педагогів і психологів дійшли висновку, що не слід організовувати дозвілля дітей саме при школах, цей різновид закладів матиме свій розвиток і, певним чином, вирішуватиме проблеми.

Вбудовані і прибудовані до житлових будинків приміщення для дозвілля дітей добре себе зарекомендували. Необхідно вирішити задачу забезпечення мікрорайонів необхідним набором вбудованих закладів, які б охоплювали по можливості всі види змістовного дозвілля.

Доволі вивченими і розповсюдженими є дитячі клуби в складі громадських центрів мікрорайонів, ЖЕКів, закладів культури, торгівельно-побутових закладів і тому подібне. Новим різновидом стають дитячі клуби при соціальних службах, які вже мають певний досвід роботи і потребують відповідної архітектурної організації. Вони можуть стати достойним предметом вивчення.

Загалом повсякденні дитячі клуби можуть мати такий розвиток:

- певна частина послуг, розваг і занять може ставати платною або приносити прибуток клубу і гуртківцям;
- на базі дитячих клубів можуть створюватись клуби для інших верств населення;
- на базі повсякденних дитячих клубів можуть створюватись дитячі заклади позашкільної освіти, або дитячі клуби іншого містобудівного рівня;
- може змінюватись склад дозвільних занять.

Створення умов для інвалідів є обов'язковою вимогою для нових архітектурних об'єктів. Нажаль, сучасна практика будівництва і проектування житла і всього оточення не враховує специфічних потреб і створення умов для повноцінної життєдіяльності інвалідів з важкими фізичними порушеннями. Наукові розробки по архітектурній організації дозвілля дітей-інвалідів в нашій країні — взагалі в зародковому стані. Цьому питанню слід присвятити окремі дослідження, але вже на даному етапі необхідно по можливості створювати умови для відвідання дитячих клубів маломобільними відвідувачами.